

SZERKESZTŐSÉG
IX. ker., Lónyay-utca 13

KIADÓHIVATAL
Pallas Irodalmi és nyom-
dai részvénytársaság

KÉPES POLITIKAI HETILAP

MEGJELEN MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Egész évre ... 4 frt
Félévre ... 2 «
Negyedévre ... 1 «
Előfizethető a kiadóhivatalban
Budapest, V. k., Ralmán-utca 2

Gyalázat!

Boruljon gyászba Magyarország, öltson gyászruhát minden pirulni tudó magyar!

Rég érte oly meggyalázás nemzetünket mint most.

Másfél esztendeje ünnepli a magyarság az 1848/49-diki szabadságharc dicsőségének és gyászának egyes főbb eseményeit. Csak pár nap előtt ország-szerte ünnepeltük a segesvári csata nagy halottját: Petőfi Sándort, a szabadságharc költőjét. Nemzeti ünnepeinket se meg nem ronthatták, se meg nem akadályozhatták a bécsi hatalmak.

De most bosszút állnak a szabadságharc ünnepléséért. Irtózatos bosszút! Megünnepeltetik a magyarral a világsi gyalázatot.

A világsi fegyverletétel félszázados évfordulóján megünnepeltetik velünk nemzeti szegyenünket.

Félszázad előtt az orosz előtt raktuk le a fegyvert, de nem a honvédek által megvert osztrák előtt. Most az osztrák előtt és pedig az 1848/49-ben levert osztrák előtt kell szegyenietesen meghódolni a mai Magyarországnak.

Hentzi előtt kell meghódolni Magyarországnak.

Elég nemzeti gyalázat volt, hogy félszázadon át állt az áruló, gaz Hentzi szobra Budavárában, elég nemzeti gyalázat, hogy e gyűlölt emlék-

szobrot a hadapródiskola udvarán állították fel, hogy ott az ifjú katonának például szolgáljon, de elképzelhetetlen nemzeti szegyen és gyalázat, a magyar nemzet önéretének hallatlan arculverése, hogy most ezt az átkos emléket új helyén fényes katonai pompával az egész budapesti helyör-

lesz kénytelen kivonulni a Hentzi-emlék előtt való hódolatra!

Pirulj Magyarország!

Valóban világsi szegyenünknek megismételtetése ez.

Hentzi és társai magyar vért ontottak és most magyar katonák kénytelenek ünnepelni az ő emlékét.

A PETŐFI-ÜNNEP A SEGESVÁRI CSATATÉREN. (Bartók Lajos beszél.)

ségnek, úgy a közös hadseregbeli magyar ezredeknek, mint a — honvédeknek kivonulásával, — — a honvédség főparancsnokának József főhercegnek jelenlétében ünnepélyesen felavatják.

Mintegy tizenötezer magyar katoná-

Hentzi emlékének ünnepélyes felavatása a magyar nemzet meggyalázása. Hentzi emlékének tizenötezer magyar katoná hódolata által való ünnepeltetése a legdurvább arculcsapása a magyar nemzet érzelmeinek.

A mikor Világos után az osztrák

katonatisztek, a Hentzi kartársai nyílt piacon vesszöztették meg a hazafias magyar nőket, rabbillincsekbe vert nemzetünk arczán égett a meggyaláztatás szégyenpirja.

Most nem védtelen magyar nőket, hanem a magyar *nemzeti önérzetet*, a magyar *nemzeti becsületet* vesszözteti meg az osztrák.

Akkor nem volt magyar férfiak a magyar nők megvédelmezésére, mert a magyar ifjak vagy a csataterék temetőiben nyugodtak, vagy a börtönökben, vagy hazátlan bujdosásban sinylettek. Akkori miniszterelnökünk a vesztőhelyen vérzett el, vezéreink az akasztófán csüngöttek.

És most van-e a ki megvédelmezze a magyar becsületet?

Gyászoljuk és sirassuk *gyalázatunkat és gyávaságunkat*.

Politikai hírek.

Miért kormánypárti Makó? Makó városa egykor derek függetlenségi volt. A legutolsó választásnál azonban cserbenhagyta a függetlenségi zászlót. *Szell Gyurka* polgármester, az egykori antiszemita képviselő és barátai a kormánypárt kezére játszották a makói mandátumot. Miért voltak a makói városi urak kormánypártiak? Ezt most leleplezte az új korszak. Megvizsgálták a makói városi számadásokat s *Szell Kálmán* belügyminiszter rendelete a következő bűnököt olvassa a makói közigazgatás fejére:

- Fejtelenség és rendtelenség mutatkozik.
- A pénztárak és minden egyes gazdálkodási ágazat nem csak rendszertelenül kezeltek, de teljesen ellenőrizetlenek.
- Tág tere nyílik a város megkárosítására

irányuló törekvéseknek. A város vagyonáról törzskönyv nem vezetettik.

— A bérben birt fogyasztási adó és az erd. vagyon körül megbotránkozást keltő a kezelés.

— Befolyó jelentékeny összegekről a számvétség tudomással nem bír.

— Okmányok nincsenek a naplóhoz mellékelve.

— A gazdának kezéhez kiadott összegekről a számvétség nyilvántartást nem vezet.

— Előlegek elszámolása és ellenőrzése egyáltalán nincs.

— Az alkalmazott egyének nagy része úgy képesség, mint megbízhatóság tekintetében kifogás alá esik.

— Minden biztosíték hiányzik.

— A számadások 1896 és 1897. évről fölülvizsgálva, 1898. évről pedig még elkészítve sincsenek.

— Maga a szervezet és a rendszer roszt.

— Több tisztviselő ellen fegyelmi vizsgálat van folyamatban.

— Súlyos felelősség terheli a város közönségét, hogy az önkormányzattal járó kötelességeket és feladatokat teljesíteni vagy nem képes, vagy nem hajlandó.

— A vármegye a törvény által ráruházott fölügyeleti és ellenőrzési jogot, de egyszersmind kötelességet oly módon gyakorolta, hogy annak következtében a jelzett állapotok lehetővé váltak.

— Ezek az állapotok továbbra fönn nem tarthatók.

Ráter a rendelet azután a különböző esetekre, például, hogy a városi téglagyárból *Zaboreczky* Ferencz építő-vállalkozónak ez évi június hónapban száznegyvenhatezer darab téglát szolgáltak ki, az árát azonban ki nem fizették s ez összeg, mint követelés sincs sehhol nyilvántartva. Egy másik példa. Állítólag szállított és elfogyasztott papirosért minden évben körülbelül egyenlő összeget, 3829 forint és 65 krt fizettek ki. Megrendelték, ki is utalványozták, de hogy ki vette át s hogy kezelték el ezt a rengeteg papirosot, annak nincs nyoma. A fatulványokat harminczről százharminczra igazították ki, esetleg hamisították meg.

Ezek folytán erős dorgálás kíséretében

a belügyminiszter minden irányban kiterjesztendő *fegyelmi vizsgálatot* rendel el.

Ausztriában véres utcái zavarások folynak több városban, főleg a németlakta vidékeken a Magyarországgal való közgazdasági kiegyezésnek az önkényuralom 14-ik szakasza alapján történt életbeléptetése s a cukoradó felemelése miatt. A tiltakozó gyűléseket a rendőrség rendszerint feloszlatja, a hírlapokat lefoglalja s a mikor az utcái tüntetők a német birodalmi rajnai dalt, az Ausztriától való elszakadás dalát kezdik énekelni, szuronyokkal verik szét a népet. Nincs nap, hogy egyik-másik osztrák városból véres összeütközések híre ne érkeznek. *Salzburgnak* 5-ikéről 6-ra virradólag véres éjszakája volt. A tüntetők revolverekkel löttek a rendőrségre, a mire a katonaság intézett szuronyrohamot. Sok vér folyt, a kórházak és börtönök megteltek.

Setreászka Tisza! *Tisza* István gróf, a kinek politikai pályája felett beborult az ég, ha a Széll-korszak tartós lesz, most az oláhok közt keres népszerűséget. Bihar-megye küldöttségével megjelent *Goldis* aradi gör. kel. román püspök beiktató ünnepén s ott a román-magyar testvériségre üritette poharát, azt fejtegetve, hogyha a magyar nemzet tovább is élni akar, nem lehet idegen ajku polgártársainak elnyomója. *Popea* Miklós karánsebesi püspök s *Mangra* Vazul a hirhedt magyarfaló választottak felköszöntőjére hasonló szellemben. Ugyanezek az oláhok előtte való nap az aradi Petőfi-ünnep ellen tüntettek.

Hogy bánik a czár a finnekkel? Finnország főkormányzója Bobrikov, a finnek Bánffyja nemrég egy új javaslatot terjesztett föl a czárhoz. Szerinte a viszonyok azt kívánják, hogy Finnországban mostanában ne lehessen semmiféle új egyesületet alapítani. Néhány év múlva is csak akkor alakítható új egyesület, ha erre engedelmet ad a czár. Történt, hogy a finn szenátus néhány új egyesület alap-

TÁRCZA

A debreczeni csata.

Nagy Sándor József tábornok a 7500 emberből és 41 ágyuból álló első hadtesttel Debreczennél harciba ereszkedik a Balmaz-Ujváros felől közeledő Pa-kievics orosz tábornagy hadseregével, mely 90,000 emberből és 320 ágyuból áll, tehát tizenháromszoros tulerő.

A támadást délután két órakor egy ezred orosz dzsidas kezdi meg négy század huszár ellen. A huszárok folyton verakodva hátrálnak és ügyes manőverrel az ágyuk lőtávolába csalták az orosz dzsidasokat.

Az ágyuk megdördülnek és az orosz ezred véresen, megtépve nyargal vissza. Most az orosz tüzerség is működésbe lép.

Hosszabb ágyuharc keletkezik, melyben a honvédtüzerség kerekedik felül.

A balszárnyon Nagy Sándor szintén ágyukat vonat fel az ott támadó erős orosz lovasütegek ellen, a melyek visszavonulni kénytelenek.

Egy gránát elszakítja Kuprianov orosz tábornok, hadtestparancsnok lábát.

Ha Nagy Sándor e bátor küzdelem után visszavonul a rettenetes tulerő ellen, a nap

előnyösen végződik, de e helyett folytatta az egyenetlen harcot.

Négy órakor az oroszok két gyaloghadosztálya s 48 ágyuja jobbszárnyunk felé vonul a Nagy-erdő felé; ütegeink a borzasztó ágyutűzre állásukat odahagyják.

Másik két dandár egyenesen a város ellen nyomul és Bebutov tábornok vezetésével egy lovashadosztály, hat század muzulmán lovas és kaukázusi lovasság a magyar jobbszárny megkerülésére indul.

Ez a roppant lovashad meg megtöri huszáraink erejét, kik eddig szerencsével harcoltak az egyes muszka lovascsapatokkal.

A huszárok rendetlenül futnak és Bebutov szörnyű lovastábora ráomlik a jobbszárny gyalogzászlóaljaira. A honvédcsepapok meginganak s az orosz lovasok a városon üzik át őket, öldösve.

Különösen szomorú a Korponay-csapat sorsa, mely a pusztán kaszával és lándzsával fegyverzett ujoncokból állott; e csapatból az oroszok ötszáz embert levágnak...

A míg a jobb szárnyon átgázol az orosz lovasság, a közép és balszárny vitézül állja helyét a ráözönlő oroszokkal szemben; a gyalogság négyszöget formálva utasítja a kozákok támadását és teljes rendben hátrál Szovátra; a hátrálást négy század huszár és nyolcz ágyu fedezi.

Összes veszteségünk 643 halott és sebesült, 1263 hiányzó és négy ágyu (a Korponay-csapat ágyui), az oroszok vesztesége holtakban és sebesültekben — az orosz hivatalos és szépitgető kimutatás szerint — 337 ember.

Görgey 35,000 emberével Pircsen táborozott közvetlen Debreczen mellett és pedig olyan közel, hogy midőn Nagy Sándor megtámadta Paskievics seregét, az *ágyuzást Görgey nagyon jól hallotta*, mert a *debreczeni nagy erdőben* állomásozott. Megjegyzendő, hogy Görgey Pircsre egy nappal előbb érkezett, mint a debreczeni csata kezdődött és a *távolság csak két óra volt a csatától*, a hol Görgey táborozott. Tehát pihent hadtesttel volt és még sem ment Nagy Sándor segítségére, pedig az ágyubömbölés már hajnali 4 órától hallotta. Többek előtt tette ama megjegyzést Görgey, hogy *izzad most Nagy Sándor*. Biztos tudomása volt hát róla, hogy Nagy Sándor élet-halálharcban van, de megmenteni még sem ment.

És így Nagy Sándor segítség hiánya, vagyis Görgey meg nem érkezése miatt kénytelen volt délután 6 óra tájban retirálni 6000 emberével, közte egy ezred huszár védte hátul a retirálást, a mely alatt élet- és halálharcot vitt Nagy Sándor

szabályát fölküldte a czár személye körüli miniszternek, hogy terjeszsze azokat az ura elé megerősítés végett. A czár azonban, úgy látszik, elfogadta a finnországi főkor-mányzó említett javaslatát, mert a követ-kező maga kezével irt levelet küldte a finn szenátusnak:

A mostani viszonyok közt a népnek semmi haszna sincs az egyesületekből. Ezentul az egyesületek alapszabályait hozzám kell fölter-jeszteni megerősítés végett, de 1901 előtt nem.

Az Engel ügy. A milliomos borgyáros most a nagybecskereki rendörkapitánynak okoz hatalmas pártfogói segítségével kellemetlenségeket. Már említettük, hogy a nagybecskereki rendörkapitány Engel urat nagyon gyanus dolgok miatt tartóztatta. Erre Engel valami czáfolat-félet tett közzé. A rendörkapitány nem tudta megállani, hogy Engel nyilatkozatának hazugságait le ne rontsa s a következő nyilatkozatot tette közzé:

Engel Mihály ur által közzétett nyilatko-zattal szemben kijelentem, hogy miután a fenn-forgó ügy bünyenítő utra tereltetett, annak utjába vágni nem akarok. Nyilatkozatom tehát a ténybeli állítások helyreigazítására szorítkozik. 1. Az Engel urnál talált okiratok a berhamításra vonatkozólag nagy fontos-sággal bírnak. 2. Engel ur nemcsak, hogy nem keresett engem a kritikus alkalommal, hanem rendör által tartóztattam le, az aktákat pedig úgy vettem el tőle. 3. Hogy örönműnek adtam kifejezést a nagyfontosságú okiratok kézre-kerítésekor, az nagyon érthető, mert azok czéhbavelt eltüntetésével felette kellemetlenül lettem volna érintve úgy hivatalos minőségemben, mint polgári becsületemben. 4. Hogy Engel ur a vonatról le fog kézni, azt a tárgyáson a vonatnak indulása előtt már háromnegyed órával előbb tudta. S azért hivatalos helyiségemből távoz sa sieős nem volt, legfőlebb talán azért, hogy aktámmal melőbb összekerülhenek; s hogy mi módon szórakozott üres óráiban, mialatt én öt óráig fáradságos keresés tárgyá vá tettem, arról tudomásom nincsen, de nem igazolhatom azt sem, hogy ő engem keresett, sőt ettől merőben elütőleg tény gyanánt fel kell említenem,

még Debreczen utcáján is, úgy annyira, hogy az utcákon a huszárság fele elesett. Az utcákon járni nem lehetett annyi halott feküdt muszka és magyar vegyesen. Nagy Sándor nem elől, hanem egész hátul ment és azután megfordult és visszafordította a huszárságot és mind az az Isten-ítélet úgy rohant maga a muszkára sebesült embereivel és így tartóztatta fel a muszka sereget, hogy el nem fogták kisdéd csapatját, a melyet szépen megmentett a kapitulációtól. Másnap Görgey a pihent seregével Világos alá indult. Ha Görgey segítségére megy Nagy Sándornak, azon esetben talán a Paskievics serege lerakta volna a fegyvert, mert el volt nagyon csigázva — fáradva.

Hogy Nagy Sándor táborában mindenki meg volt győződve arról, hogy Görgey jól tudta az ő veszedelmüket s csak nem akart már segítségre sietni, azt bizonyíthatja Bánky Zoltánnak, Bánky Istvánnak, Nagy Sándor egyik legkitünőbb katonájának a fia is. Az öreg ur, a ki 17 sebet kapott a csatában, életében igen sokszor elbeszélte fiának a debreczeni csata történetét, Bánky István pedig híres volt arról Debreczenben — ott élt — hogy soha valótlan dolgot nem állított.

hogy a nevezett milomos urat Gombos Marton rendöröm ebéde és közben tartóztatta le a Rózsa-féle szálloda éttermében 5. Hogy En el Mihály urat a fent eladott tényállás dacára nem tarottam fogva hosszabb időre s nem szol áltattam be sz mély sen a fenyítő hatóságnak, annak oka abban relik, hogy akkor még nem áptak rendelkezésre azon bizonyítékok melkkel En el urnak megismerkedni a bün ör folyamán elég a kalma lesz. Tisztelettel *Reitter Oszkár*, rendörkapitány.

Engel panaszt ment tenni a nyilatkozó kapitány ellen s ezért ellene fegyelmi eljárást indítottak s most Engel tele kürtöli a világot azzal a hirrel, hogy fegyelmi alá került az a kapitány, a ki egy Engel Mihályt megcsipni mert.

Miklós czár lemondása. A londoni «Times» szerint II-ik Miklós orosz czár elhatározta, hogy le fog köszönni a trónról testvéröccse Mihály nagyherceg javára. A czár elhatározásának többféle oka van. Legnyomósabb ezek közül a világbéke eszméjét ért kudarcz, mely eszmén az uralkodó szívvel-lelékkel csüggött. Másik oka a lemondásának az örökös udvari cselszövény, melylyel a czárnak lépten-nyomon megküzdnie kell. Legnemesebb érzelmeit, jóakaratu intézkedéseit félremagyarazzák s a népet igyekeznek tőle elidegeníteni. Ez az örökös izgalom és a cselszövények érlelték meg elhatározását, hogy lemond. A londoni orosz nagykövetség e hirt meczáfolja.

Honvédsirok.

Irtá és a debreczeni csata félszázados évforduló-ján a névtelen hősök sirja felett szavalta:

Dr. Benedek János.

*Honvédsirok fölött úgy leng a fa lombja,
Mint a sötét gyásznek lobogója volna.
Mint a meggyszőlő a lomb is a multat,
S kik véres csatában a honért elhulltak.
Pedig e mult nekünk örökös dicsőség. —
S mi gyászolnánk-e meg a nagy multak hőstét?*

*Jobb odalenn néktek
Hamvadó honvédek;
Ha feltámadnátok,
Csak visszavágyjátok.*

*Roskadozóban volt az elnyomott haza,
Erős karotok volt egyetlen támasza:
Sárba nem tiporjátok soha lobogóját,
Ha — mint tietek volt — olyan karok óvják.
Csábít a zsarnokság, kincsessel, ranggal, bérrel —
Ti csak azt véditek utolsó csepp vérrrel:*

*Jobb odalenn néktek,
Hamvadó honvédek.
Ha feltámadnátok,
Csak visszavágyjátok.*

*Mint a kardotoknak mindenik csapása
A tüzes villámnak volna lobbanása;
S mikor ágyúitok haláldalt zengének,
Mint hogyha haragja dörögne az égnek.
S lelketek lángjában mintha eget verve,
Égne három század ezernyi keserve —*

*Jobb odalenn néktek
Hamvadó honvédek
Ha feltámadnátok,
Csak visszavágyjátok.*

*A ti jelszavatok: szabad Magyarország!
Jogát Isten adta, el ördögök orzák.
Eltiprani népünk bár egy félvilág száll,
Ti nem ingadoztok, mint a gyenge nádszál.
Lábatok leroskadt, szivetek elvérzett,
De épen maradt egy: a büszke önéret...*

*Jobb odalenn néktek
Hamvadó honvédek,
Ha feltámadnátok,
Csak visszavágyjátok.*

*Fenkölt lelketekben — az eget verdesvén —
Tiszta szent lángjával lobogott az eszmény,
Legszébb hevülésre igazságért lobbant,
Testvéri érzésben a sziv összedobbant.
S az életvásnak kísértési ellen
Erős vértetek volt: sziklaszilárd jellem.*

*Jobb odalenn néktek,
Hamvadó honvédek;
Ha feltámadnátok,
Csak visszavágyjátok.*

*Egy volt sziveteknek, csak egy a mi drága
Egy volt ajkiteknek forró kívánsága:
Csak ennek hajtátok odaadón tétet,
S nem vezetett egyéb, csak ez az egy érdek.
Az a szent lobogó, az a tépett foszlány,
Ezt védte halália a sebzett oroszlán...*

*Jobb odalenn néktek
Hamvadó honvédek;
Ha feltámadnátok,
Csak visszavágyjátok.*

*Boldogok, kik sirba — eltele reménnyel —
Hajnaltban szálltatok, nem zord borus éjjel:
Kiknek hű szeretet őrzi siri ágyát,
Kiknek halás ajkak porait is áldják.
S kik odalenn csöndben csak arról álmoztok,
Hogy magyar hazátok független és boldog —*

*Jobb odalenn néktek
Hamvadó honvédek;
Ha feltámadnátok,
Csak visszavágyjátok.*

*Az itt maradottak küzdenek az élettel,
Ha adott is a sors, kétszer annyit vett el:
Az egykori hősök megtört, öreg szolgálók,
Kik sorsuk igáját csüggetegen hordják.
Bizakodnak néha új agy Simeonként
S mint falevél, hullnak, elmulnak lassanként —*

*Jobb odalenn néktek
Hamvadó honvédek;
Ha feltámadnátok,
Csak visszavágyjátok.*

*De nem, nem aludt ki még az a szent fákllya,
Itt szunyad szivünkben égve csapó lángja.
Szabadság Istene ránk deríti arcját.
Megvivjük még egyszer a szabadság harcát:
Nyíljék akkor e sir közepében ketté:
Váljék, a mi vágy volt, valóságos tété.*

*Ha felébrednétek,
Ti dicső honvédek,
Megörne ez átok,
Velünk maradtátok!*

A debreczeni csata emlékünnepe.

Augusztus 1-én volt ötven éve a szomorú emlékeztető debreczeni csatának.

Debreczen hálás közönsége 1867 óta minden évben megünnepelte ez emlékeztető napot s most ötvenéves fordulója alkal-mából nagyobb szabású ünnepélyen rötta le a kegyelet adóját. Azt a szép köorosz-lánt, a mely harminczkét év óta a nagy-templom és kollegium között hirdette a hősök vitéz tettét, nemes föláldozását a hazaért, kivitték az elesett honvédek közös sirja fölé, a hová eredetileg szánták a debreczeniek. Helyébe pedig rövid idő mulva szobrot vagy emlékoszlopot állít a város közönsége. Ugyancsak a városi közgyűlés határozata következtében 8 méter magas emléket emeltetett a tanács a csatatér közepén álló halmon, a melyről Nagy Sán-

dor József a csatát vezérelte s a melyet a nép azóta Nagy Sándor halmának nevez. Pompás, napfényes idő kedvezett az ünnepségnek. Délelőtt 8 órakor dr. *Wolafka* Nándor v. püspök plébános nagy segédlettel gyászmisét mondott a róm. kath. templomban, a hol megjelentek a városi és vármegyei hatóságok *Simonffy* Imre polgármester és *Rásó* Gyula alispán vezetése alatt, nemkülönben a pénzügyigazgatóság *Szunyogh* Sándor kir. tanácsos pénzügyigazgatóval; az 1848—49. honvédegyelet, melynek 13 tagja egyenruhában jelent meg s ezenkívül számos testület és egyesület.

Kilencz órakor a történelmi nevezetességű ref. templomban tartottak gyászisteniszteletet. Az óriási templomban nem fért el az ünneplő közönség. A ref. presbiterium teljes számmal foglalt helyet a padokban a róm. kath. templomból érkezőkkel együtt. A debreczeni daleylet és a gyülekezet éneklése után *Dicsőfi* József lelkész mondott hazafias szellemű gyönyörű, alkalmi imát.

Az ünnepély többi része délután folyt le. A kollegium udvaráról ezrekre menő közönség indult a honvédtemető felé, élén a tüzoltó-egyesület zenekarával és a harci lobogó alatt lépdelő egyenruhás öreg honvédekkel. Mire a menet a temetőbe ért, annak területét már csaknem ellepték az ott várakozók ezrei. *Komlóssy* Arthur városi főjegyző, polgármester helyettes nyitotta meg az ünnepélyt, előadva a köoroszlán athelyezésének történetét. Utána két daleylet harmadfelső tagjai a Himnuszt énekelte, a melyet kalapját levéve hallgatott az óriási tömeg. Most dr. *Bakonyi* Samu ügyvéd, a Csokonai-kör főtükára, mondta el nagyhatású remek emlékbeszédét, míg dr. *Benedek* János ügyvéd, a Csokonai-kör tükára, gyújtó erővel szavalta el «Honvédsírok» című saját költeményét.

Balogh Imre nyug. kir. ítélőtáblai bíró, 48-as honvédfőhadnagy tartott ezután meghatottságtól remegő hangon bucsubeszédet, öreg honvéd bajtársai nevében. Majd a főiskolai ifjuság szónoka, *Varga* Imre joghallgató tartott hévteljes beszédet, mire a koszorúk letétele következett. A Csokonai-kör koszorúját *Géresy* Kálmán tankerületi főigazgató, a kör I. alelnöke, Debreczen szab. kir. város közönségét, *Simonffy* Imre polgármester, maga is 48-as honvédszázados, tette le a hősök sírjára. Ötven koszorút tettek le, a melyek között kivált a debreczeni gazdasági egyesület buzakalászközből és buzavirágokból font hatalmas koszorúja. A debreczeni daleylet «Szentelt hantok» eléneklésével fejezte be az ünnepély eme részét.

A közönség a temetőből a negyedóránnyira fekvő Nagy Sándor halmához zárandokolt. A sikságon messze ellátszik a karcu emlék, a melynek márványtáblájára az van bevésve, hogy e halomról vezérelte Nagy Sándor József tábornok 1849 augusztus 2-án kicsiny honvédseregét az orosz tulerő ellen hősi csatára. Az emlék előtt a Petőfi dalkör énekelte a szabadságharc dalát. Azután *Vecsey* Imre th. főjegyző városi tanácsnok szép emlékbeszédben méltatta az önfeláldozó hazaszeretet hőseinek halhatatlan emlékét. Kun Béla joghallgató pedig saját szép költeményével ragadta el a hallgatóságot. Majd *Simonffy* Imre polgármester az emlékoszlopra baberkoszorút tett a város közönsége nevében. Utána számos egyesület tett le még koszorút.

Végül az összes daleyletek a Szózatot énekeltek. Lelkes hangulatban, hazafias dalokat énekelve tért vissza a közönség. A szépen sikerült ünnepélyt *Komlóssy* Arthur elnöklete alatt a városi tanács, a Csokonai-kör, az 1848/49-iki honvédegyelet és a főiskolai ifjuság küldötteiből alakult 12 tagú bizottság rendezte.

A segesvári ünnep halottja.

A segesvári csatatérnek többje van egy halottal. *E Kovács Gyula*, a művész és költő azokon a szent hantokon, melyek alatt Petőfi Sándor nyugszik, kilehelte lelkét. Jókai ünnepi versét szavalta a csatatéren és lelkesedése, rajongása erősebb volt törődött testénél: leverte és megölte. ... Szívet megrendítő, bánatos és szép halál! A csatatéren esett el, kezében a lanttal, melyen a legnagyobb élő költő dalát pengette, ajkán művészte, melynek egész életében áldozott, körülötte sirhalomok, melyek alatt hősök nyug-zanak, közöttük az, kinek lelke és neve halhatatlan ... Meghatott, mély csönd volt a fejéregyházi csatatéren, mikor *E. Kovács* Gyula kékbárony-diszmagyarban a szónoki emelvényre lépett. Ki volt méltóbb arra, hogy elszavalja a nagy költőnek a halhatatlanhoz írt költeményét, nálánál, kinek szívében negyven éve ég tiszta tüzzel az előadóművészet és a költészet lángja. Ki tolmácsolhatta méltóbban Erdély földjén Erdély legszeretettebb és legelső színművészenél. Őt jelölte ki a végzet erre a szerepre. És ki csodálkozik azon, hogy az ünnepi percek bűvös igézete, mely minden magyar szívet meglepett, őt mámorosította meg legjobban. A míg szavalt, hangja döngött, de teste remegett; művészte diadalmaskodott, de ereje megtört és szemére a halál árnyéka borult. Esméletlenül rogyott a körülálló karjaiba. Elesett, ajkán Petőfi dicsőítésével ... Meghatottan és mély résztvétellel vetjük szemünket a segesvári völgy felé, a hol elesett a költő s meghalt dicsőségének tolmácsolója, mint hű kísérője az előadóművészet a költői művészetnek.

E. Kovács Gyula a segesvári ünnep második szereplője volt. Bartók megnyitóját után ő szavalta el Jókai alkalmi költői művét. Déli tizenkét óra felé járt az idő. A nap hevesen tüzött alá, szinte megperzselve mindent. A zsufolt tömegben a hőség szinte elviselhetetlen volt. *E. Kovács* Gyula fődétlen fővel, szűk és meleg diszmagyarban lépett a hallgató ezrek elé s elragadott hévvel szavalta el a hosszú költeményt. Minden erejét megfeszítette, hogy a távolállók is meghallják szavát és egész művészetét latbe vetette, hogy érvényre emelje a mű szépségeit. Többen észrevették, hogy már a szavalás alatt megingott néhányszor, arca hol vérvörös, hol hamuszínű sápadt volt. A hőség a testes, hatvanéves művésznak láthatóan megártott, mit fokozott izgatottsága és elragadottsága. Nem törődött azonban a gyöngeséggel, mely meglepte, hanem folyton fokozódó lázzal szavalt. Mikor előadását befejezte s a döngő taps elnémult, egy darabig mozdulatlanul nekitámaszkodott az emelvény karjának, aztán egyszerre összeesett. Elvesztette eszméletét. Az eset nagy izgalmat okozott. A budapesti különvonatokkal a mentő-egyesület négy fiatal tagja is lerándult Segesvárra,

kik a művészt bevitték közel levő Petőfi-házba. Orvosi segítség is volt jelen. A beteget azonban nem tudták eszméletre téríteni s az ünnep befejeztével a közönség azzal a nyomasztó tudattal vonult a városba, hogy *E. Kovács* Gyula betegen maradt a csatatéren. Azonban azt hitték, hogy muló baj az egész. Az orvos ugy nyilatkozott, hogy lehetséges komoly baj is, de lehet, hogy csakhamar magához tér és pár órai pihenés után fölkelhet. A beteg, kit *Haller* grófnő, a sír gondozója és a Petőfi-ház tulajdonosa a leggondosabb ápolásban részesített, csak másnap reggel tért magához. Kevéssel ezután jobban érezte magát és már azt hitték, hogy kilábal a bajból s családja, mely Segesvárra sietett, abban reménykedett, hogy mihamarabb hazaviheti Kolozsvárra. A remény csalékony volt.

Szerdán reggel *E. Kovács* Gyula állapota válságos lett. Az orvosok napszurást konstatáltak, melyhez tüdőgyulladás járult. Este fél nyolcz órakor a művész meghalt.

A nemzeti gyalázat ünnepe.

A világsi gyasznap előestéjére tervezett *Hentzi-ünnepet* sokan úgy fogják fel, mint bizonyos bécsi köröknek a *Szell-kormány* elleni eselszövényét, éppen azért az ellenzéki sajtó egy része is nagyon tartózkodóan ír akkor, a mikor lángostorral kellene felkorbácsolni az alvó nemzetet. Van mégis néhány kivétel. *Incze* László a következőleg ír:

E hó 12-re nagy katonai ünnep készül, olyan a milyet csak a legrikább alkalmakkor láthatni. Ki fog vonulni Budapest összes helyőrsége, *Lobkowitz* hadtestparancsnoktól kezdve az utolsó bakáig valamennyien teljes díszben. Ott lesz a honvédség is s vele báró *Fejérváry* honvédelmi miniszter. De ott lesz maga a felséges ur is, koronán viselve, képviselve *József* főherczeg, a m. kir. honvédség főparancsnoka által. A katonai zenekarok diadalmi indulkat fognak tarsogni, az ágyuk döngni fognak, a g a ogs g disztüzet ad, s körülbelül tizenötezer ember fog tisztelni egy érzémemlék előtt.

Ezt az érzémemléket ugyanaz a zsarnokság emelte, mely a mikor a veszélyhelyeken férfiakat akasztatott, a piacokon asszonyokat vesszőzte ett. Ugyanaz a zsarnokság, mely mikor a más kardja által a földre terítették, nemcsak a mellünkre gázolt, hanem a szegény korbácsával verte vég g vonagló testünket.

Emelte a magyar nemzet leigázásának jelül, a magyar nemzet meggyalázására. Emelte annak a *Hentzinek*, a kinek még a sírjához is kivonulni, bár csak egynéhány tisztnek s bár minden hivatalos dísz óvatossággal kerülvén, még 1886-ban olyan merényletnek tekintett a nemzet becsülete ellen, mely lázadásba hozta az egész országot.

A *miskolci «1848»*, az odavaló függetlenségi párt hivatalos lapja írja a következőket:

Mi fog hát történni most?

Micsoda utcai harcokban fog tiltakozni Budapest fővárosa az iszonyatos merénylet ellen?

Mit fognak csinálni a törvényhatóságok? Milyen hangon fogják követelni azok megsemmisítését, a kik nem állták a király felkent személyét ily rettenetes összeütközésbe hozni a magyar nemzettel?

És ott lesz a király képviselőjében *József* főherczeg.

A magyar főherczeg jelenléte, gondolták a bécsi intéző körök, még jobban meg fogja alázni e nemzetet. A kit ti magyarok úgy szerettek, tiszteltek, az ott lesz *Hentz* a király nevében dicsőíteni.

De ott lesz a m. kir. honvédség is! Utódai

volnának a 48-as honvédeknek. A zárólagon a magyar haza véleit is oda rendelték s a magyar fiúk ott fogják hallgatni, hogyan ünneplik azt, a ki elárulta Magyarországot, a ki megszegte esküjét s a ki halálra lövette a magyar szabadsághő-öket.

És mind az 1899 augusztus 12-én történik Magyarország fővárosában, felszázados évfordulóján a szomorú emlékeztető gyásznapiak. Vétünk az arczunkba szökellők.

Ez hát a jog, a törvény és az igazság korszaka? Nem. Ez a huncutság, a törvénytelenység és a mebotránkoztatás ideje. Miért a királyt a tanácsosai vezetik félre. Miért nem akadályozza ezt meg Széll Kálmán?

A főváros függetlenségi polgársága, bár most a nyáron a vezetők közül kevesen vannak Budapesten, azt tervezi, hogy csütörtökön tiltakozó gyűlést tart, szombaton gyásztisztiszteletet rendez a Hentzi és társai által megölt magyarok emlékeztetere és megkoszoruzza Hentzi legyőzőinek budavári szobrát.

A tordai függetlenségi párt ébresztő szöveget intézett az országgyűlési függetlenségi párt-hoz.

Az országgyűlési függetlenségi pártnak különben van egy határozata 1892-ből, a mikor Szapáry Gyula gróf, az akkori miniszterelnök a 48-as honvédekkel akarta megkoszoruztatni a Hentzi-szobrot. Ekkor az országgyűlési függetlenségi 48-as párt határozati-lag kimondotta:

A párt tagjai becsület-szavukkal fogadják, hogy teljes zámokban kivesszük az ünnepélyt, diszruhában felvonulnak s kellő időben kettős sorban a Hentzi-szobrot körülállják, a koszorút a szoborra helyezni nem engedik s ünnepélyesen kijelentik, hogy csak szurony és golyó alkalmazása mellett élő testükön keresztül vihetik a koszorút a szoborra.

Az ischli nefelejts!

A bukott Bánffyának szolgálatában álló lakok még most is vannak. Széll nem adja meg a kezét, tehát vadul szolgálják Bánffyt. Így a Pesti Hirlap durván neki ront Károlyi István grófnak, ki a segesvári Petőfi-ünnep alkalmával a lakomán a Bánffyakra nem kedves hasonlattal élt. Károlyi István grófot Bartha Miklós a következőleg veszi védelmébe:

A magyar urat valamikor Petőfi «fekély»-nek nevezte a «haza testén».

Vajjon mit mondott volna Petőfi azokról az urakról, kik titkos kötések által az osztrák kézre játszották hazánk függetlenségének egyik sarkalatos jogát?

Ezt az eseményt köznyelven ischli zára-

deknak nevezik. De bizonyos igaz, hogy hitvány és titkos és alávaló árulási kísérlet volt.

Akarmilyen gyorsan is élünk, akár ünneplünk, akár temetkezünk, a versenyizgalmaiban épp úgy, mint a munka verejtékes lázában: erről az eseményről megfélekedni nem szabad, mert örökké tartó bűnhődés illeti meg azokat, kik a nemzet nagy jogait tékozló módon merészkedtek megsebesíteni. A ki fölemlíti: jogával; a ki megrója: kötelességet teljesít. Mert elriasztó példát kell statuálni. A Haz nem helyezte a bűnösöket vád alá. Éppen ezért

den hazafinak egyformán drága az. Oltalmaznunk kell annak minden szálát. A ki csak egyetlen szálát is ki mer tépni ebből a bokrétaból: áruló. Hálásak vagyunk Széll Kálmán iránt, hogy haza hozta az ischli nefelejtsét.

Kérdem: igaz-e, hogy az a bokréta szent és sérthetetlen ügy területére, mint jogaira nézve? Igaz-e, hogy a bukott kitépte volt a bokréta egy becses virágát? Igaz-e, hogy ezt a becses virágot visszahozta Széll? — Ugy-e, igaz?

Ha valahol, úgy egy Petőfi-ünnepen van helye az őszinteségnek, a szokimondásnak és az ítéletnek mind azok fölött, kik nem elég hűséggel szolgálják a hazát.

Az ünnepélyen fényesen volt képviselve az erdélyrészi mágnásvilág, a birtokos nemes-ség, az iparos és földmívelő nép. De a nagy uradalmak tulajdonosai közül éppen csak Zichy Jenő és Károlyi István grófok voltak jelen. Nemde, meg kell hurrizolni őket, mivelhogy leborultak a szegény poéta emléke előtt?

Kiváltképpen Károlyi grófot könyörtelenül agyon kell ütni. Hogy merészelt eltérni a szabálytól? Miért nem vette tekintetbe, hogy nagybirtokos társai — okányi Schwarz, hatvani Deutsch és nem tudom hová való Kochmeister nem jelentek meg? Talán csak nem akar ezeknél külön hazafinak látszani?

Egy ilyen magyar mit is keres a Petőfi sirjánál? Nem olvasta ezt: «Dicsőséges nagyurak, hát hogy vagytok?» Mégis odamegy, koszorút tesz, beszél és szidatja magát. Erdődön, a hol Petőfi megesküdött a Károlyi-nemzetség tisztartójának leányával, Petőfi-kápolnát épít: abban elhelyezi a költő márvány-mellszobrát. Így külsőleg is szentté lett a hely, mely boldognak látta a szegény, boldogtalan költőt. Méltán kérdezheti tehát a P. H., hogy mit keres Károlyi gróf a Petőfi-ünnepen, — mikor neki erre nádorkerti Légrady ur nem adott engedélyt?

Az önvédelmi harcban egy Károlyi István nevű ur a maga költségén egy egész lovasezredet állított és tartott fenn, s tizenhatéves fiát honvédek küldötte. Ez a különös ur nagybátyja volt a most ledorongolt István grófnak. Egy Károlyi György nevű ur ötszáz ezer forint hadisarczót fizetett az osztráknak, büntetésül, rossz magaviselete miatt. Ez a másik különös ur édesapja volt a szidalmazott István grófnak. Az a tüneményes öreg asszony pedig,

A DREYFUS PÖR FŐSZEREPLŐI.

Jaquier kapitány a hadbíró-ság előadója.	Dreyfus.	Carriere közvádó.
Mercier tábornok volt hadügyminiszter terhelő tanu.	A rennesi katonai fogház.	Piquart alezredes mentő tanu.
Demange védő.	Labori védő	

a közvélemény ítéletének lettek kiszolgáltatva. Ma a közvélemény, holnap a történelem mond ítéletet fölöttük.

Mindazoknak rosszul esik ez, a kik a tetteseket pártfogolták. Rosszul esik tehát azon hirlapoknak is, a kik a pártfogás által bűnrészesek. Közülök az egyik Károlyi István grófot hurrizolja meg a miatt, mivel emlékeztet segesvári beszédében megdicsérte Széll Kálmánt, ki Ischlből haza hozta a nefelejtsét.

Az a kép, mely a bűnrészesnek szemet szurt, ilyenformán hangzott: Petőfi mondta, «Ha e föld isten kalapja, Hazánk a bokréta rajta.» Ez a bokréta mindnyájunké; min-

a ki meg most is el és áhítatos kegyelettel őrzi a Kossuth-Petőfi-korszak nagy és szent emlékeit, s a ki százezereket költött kereset nélkül nyomorgó magyar száműzöttekre, a meghurczolt István grófnak éppen az édes anyja.

Ilyen légkörben nőtt föl Károlyi István gróf. Csoda-e, ha, mihelyt tehetné s mikor illatos virágot termelt számára a föld, a társaság, az élet: beállott önkéntesnek a Klapka légiójába, hogy harcoljon a magyar alkotmányért, vérért hullassa a hazáért s esetleg osztrák akasztófára kerüljön a Légrády ur szabadsága érdekében? Azt a sokat hánytorgatott 39 ezer holdat s annak minden földi gyönyörét s ezzel együtt személyes szabadságát és életét kockáztatta... Miért? Csak azért, hogy nádorkerti Légrády ur azzal vádolhassa meg a P. H.-ban, hogy Károlyi István gróf a hazáért semmit sem tett.

A P. H. hírlapírói kötelességet teljesít, mikor azt a nagyurat ostromozza, a ki megjelenik egy nemzeti ünnepélyen, s nem azt, a ki nem jelenik meg. Azt ostromozza, a ki igazságot mond, s nem azt, a ki hazudik. A ki hazafiságot, jogvédelmet hirdet: azt megrója; de a ki Ischlben ledönti közjogunk sarkalatos oszlopát: azt szolgálja.

A megkínzott család.

A baranyamegyei Szabad-Szent-Király községben a csendörök a mócsai módra megkínzottak egy egész családot. Az eset előzménye az, hogy nemrég Lederer Dezső meskei bérlő magtárából gabonát loptak. A tolvajokat eddig hiába keresték. A nyomozás közben valaki följelentette a csendöröknek, hogy a tolvaj Balogh Lajos szabad-szent-királyi korcsmárosnak adta el a lopott buzát. Erre Tódor Gyula csendőrösvezető-több csendőrrel a faluba ment, éjszaka a község házára maguk elé idézték a korcsmárost és elkezdtek vallatni.

A csendörök guzsba kötötték Baloghot és somfapálczával ütötték jó félóraig. A csendőrösvezető végre megálljt parancsolt s odaszólt a megkínzott emberhez:

— Tudod-e, hogy miért ütöttünk?

— Nem! — nyögte a szerencsétlen ember s a csendőrösvezető csak ekkor adta okát a kínzásnak.

Balogh tagadta az orgazdaságot, a mire aztán a csendörök hajnali három óráig ütötték-verték. A község háza előtt a korcsmáros anyja és felesége jajveszékelt, a mire a csendörömester beszólította Baloghnét.

— Mondd meg, — támadt rá, ki hozott nektek buzát?

Az asszony is tagadott. A csendörök erre megláncolták s a padlón huzták végig. Balogné rimázkodott, hogy ne bántsák, mert beteg. A kérés nem használt. Ő vele oly galádul bántak, hogy belső sérülést szenvedett.

Egy tizenegy éves leányt, Nevegyel Annát és a tiz éves Nevegyel Józsefet, a kik rokonai a korcsmárosnak, ugyanugy megkínzottak, mint a Balogh-hazaspárt.

Balogh édesanyja, özvegy Balogh Márfi Ágnes másnap kocsin Pécsre akart menni, hogy följelentse a csendöröket. Ezek azonban neszét vettek a dolognak, utána mentek és visszakísérték a faluba.

A csendörök, úgy látszik, megbánták tettüket, mert a község házában ápolni kezd-

ték Baloghot és feleségét, vízes borogást raktak sebeikre, hogy a kínzások nyomát valahogyan eltüntessék. Az emberkínzó csendörök hat napon át a betegápolással foglalkoztak, de még sem tudták kigyógyítani áldozataikat.

Baloghék jelentést tettek a székesfehérvári csendörparancsnokságnál, a mely egyelőre áthelyezte a vadállatias csendöröket. A vizsgálatot folytatják.

Az alföldi hárommillió birtokvétel.

Nagy jelentőségű közgyűlést tartott Békés-Csaba város képviselőtestülete, a melyben a földeladó bizottság körülményesen beszámolt, hogy az óriási tizenegyezer hétszáz holdas Trautmandorf Ferdinánd gróf-féle ingatlan, melyet Csaba város három millió forintért vett meg, miként megy az érdekelt községek lakóinak tulajdonába. Összesen hat községnek gyarapodik meg községi határa és pedig Csaba, Orosháza, Apáczsa, Csorvás, Kaszaper és Szenás községekéi. Az eldarabolás pedig a következőképen történik:

Csabai kisgazdák Gerendás pusztát vásárolták meg, 3001 holdat 300—315 ftt aron. Apáczsa 316 holdat vásárolt, holdankint 300 fttal. Megyer 440 fttért kelt el, Csorvás 422 holddal gyarapodott, Kaszaperen 303 fttért 854 holdat jegyeztek. Az orosházi két uradalmi ház 27.500 fttért ment az orosházi takarékpénztár tulajdonába. A szenási földekből egy millió fttot jegyeztek kisgazdák s így 1500 hold legelő maradt eladatlannul, melyei még vevője nem kerül, Csaba tart meg.

Legérdekesebb azonban a birtok parcellázásában az a körülmény, hogy 500 orosházi szociálista jut tulajdon földhöz. Ezek az orosházi zsellérek a legjobb helyen kapnak egy-egy kat. hold földet. Számukra a lehető legelőnyösebben az országos hitel-szövetkezet rendezi a vételt s olcsóbb feltételek mellett tulajdonává válnak a földek, melyért eddig nagyobb bérleti összeget fizettek, mint az örökváltság. Jellemző, hogy a szociálista programmal beválasztott képviselői tagok kardoskodtak leginkább Orosházán, hogy szövetkezeti alapon, a külön földből, mely zöldség-termesztésre kiválóan alkalmas, a miért *Bonum* (latinul: jó) nevet is visel, a vagyon-talan munkások, ha csak fejenként egy holdat is, megkapjanak.

HIREK.

Azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése július hó végén lejárt, tisztelettel kérjük, hogy előfizetésüket még e héten megújítani sziveskedjenek.

Azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése június hó végén lejárt, s daczára annak, hogy előfizetésüket eddig még meg nem újították, de a lap további megtartásával azt jelezték, hogy továbbra is előfizetőink sorában óhajtanak maradni, tisztelettel kérjük, hogy előfizetésüket minél előbb megújítani sziveskedjenek.

Minden félreértés vagy névcsere kiküldése végett tisztelettel kérjük a t. megújító előfizetőket, hogy az utalványszelvényen az eddig járt czimszalag számát megjegyezni sziveskedjenek.

Tisztelettel
a «Népszászló» kiadóhivatala.

— **Adószedés és asszonyoztatás.** Liptó-Szent-Miklósról írják: Kubach község segédjegyzője, Fries László a minap azzal távozott el főnökétől, Pongrácz Antal kubachi körjegyzőtől, hogy adószedés végett bejárja a községeket. A segédjegyző elvitte az adókönyveket is, de még egy hét mulva sem tért haza. Ugyanekkor a jegyző felesége is elbucszott férjétől, hogy Szlavoniában meglátogassa felnőtt fiát. A magára maradt jegyző a héten képes levelezőlapot kapott Párisból. A segédjegyző és a felesége tudatják vele, hogy a legjobban érzik magukat a francia fővárosban. A jegyző csak ekkor nézte át az adókönyveket s azt tapasztalta, hogy a segédjegyző több száz forintot sikkasztott el a párisi ut költségeire. A megszökött asszony ötven éves, a segédjegyző huszonnyolcz.

— **Pusztító villámcsapás.** Zsaskó árvamegyei községben nagy zivatar volt a minap. Három munkás egy fa alá menekült, de vesztére, mert a villám lecsapott és agyonujtotta őket. A záporból felhőszakadás támadt s a rohanó aradás alomsta az evangélikus templomot. Az árvízben több háziállat elpusztult.

— **A hamis alispán.** Lugoson beállított Fialka alispánhoz Dobrea Nikolaj rudarai gazda s letett az asztalra tizenkét forintot.

— Elhoztam a pénzt, mondta a gazda az alispánnak, de most aztán jól intézze el ám a dolgomat.

Az alispán az első pillanatban nem tudta, mit akar az oláh ember. Vallatni kezdte s ekkor kiderült, hogy Dobreat ravasz csalók fonták be. Valami ügye került az alispánhoz s ezért július 25-én bement Lugosra, hogy kérésének kedvező elintézését megsürgesse. A megyeház kapujánál egy uri külsejű ember utját állta s rabeszélte a gazdát, hogy rabizza a dolgot.

— Jó barátom az alispán, szólt az ismeretlen ur s husz forintért rendbe hozza az ügyedet.

A gazda menten átadta minden pénzét, összesen nyolcz forintot. Azzal átmentek Román-Lugosra, ott elvezette az uri külsejű ember a gazdát az alispánhoz, persze nem az igazihoz, a ki minden jót ígért. Csak azt kötötte ki, hogy a hátralekos tizenkét forintot rövid idő alatt küldje meg. Az oláh két nap mulva levelet kapott, a melyben a pénzt kérték tőle Mikalik János temesvári lakos czimére, Dobre azonban nem erre a czimre küldte a tizenkét forintot, hanem egyenest bevitte az alispánhoz. Az oláh gazda vallomása alapján a lugosi rendőség kiderítette, hogy egy szervezett banda hasonló módon jó ideje fosztogatja azokat a szegény embereket, a kik a lugosi megyeházra akartak menni valami kéréssel. Kiderült, hogy az egyik megyei őrök is részese a csalásnak. Az őrök beismerő vallomást tett s megnevezte bűntársait, a kik ellen megindították a vizsgálatot.

Az ácsherkályi csata ünnepe.

Komárom vármegye és a város közönsége vasárnap ünnepelte meg az ácsherkályi csata ötvenéves évfordulóját. Az egyesületek és testületek délután 1 órakor gyülekeztek Komáromban a Klapka-téren. A menet délután fél három órakor indult el és elsőben is a Klapka-szobor elé vonult. Itt Domány János városi főjegyző szép beszéd kíséretében a város nevében megkoszoruzta az ércszobrot és

ezzel a nagy menet az ácsi csatatér felé vette útját, hogy az ott felállított honvédelmének az elesett magyar vitézek iránt érzett kegyeletének adjon kifejezést. A honvédelméhez érve, a komáromi dalárda a szózatot énekelte el, a melyet Wenninger ó-szónyi katolikus lelkész imája követett. Thaly Ferencz, a gesztési járás országgyűlési képviselője a nap jelentőségét méltatta és ugyancsak ilyen irányban beszélt Jánossy Lajos komáromi ág. ev. lelkész is. Az emléket teljesen elborították a községek és egyesületek koszorúi. A szocialisták nagy vörös szalagos koszorút helyeztek az emlékkőre, ezzel a felirattal: «A szabadságot elesetteknek — a szabadságért küzdő szocialista-párt.» A kivonulást megelőző a komáromi református templomban istentisztelet előzte meg. Az ünnepi beszédet, a melynek egy-némely része az egész megyében rendkívül nagy feltűnést keltett, maga Antal Gábor a dunántúli egyházkerület református püspöke mondta. Antal Gábor püspök azt fejtegette, hogy a 48-as küzdelemnek az eredménye az volt, hogy lerombolták azokat az akadályokat, amelyek a teljes jogszabadságnak az útjában állottak, de a jog palotáját nem építették fel. A nép zöme meg most is ki van zárva az alkotmányból. És akiben nincsen meg az akarat, az erős elhatározás, hogy ezen az állapoton segítsen, nincsen joga ünnepelni a 48-as nagy napoknak emlékezetét.

— **A Dreyfus-pör.** A múlt század legnagyobb pörének, a Dreyfus-ügynek új tárgyalása e hó 7-ikén kezdődött a rennesi hadbíró előtt. Dreyfus francia tüzérszázados 1894-ben tiltkos hadbíróági tárgyaláson hazaárulásért örökös rabságra ítélték, mert egy elfogott iratjegyzék (borderó) arra mutatott, hogy valamely külföldi hatalomnak katonai titkokat árult el. Ez az iratjegyzék azonban utólag más írásának bizonyult s világra szóló izgalom után, a melyek egész Franciaországot két pártra osztották, elrendelték az új tárgyalást. Most Ördög szigetről visszahozott Dreyfust most nyilvános tárgyaláson vallatják. Ártatlannak vallja magát. — Az 5-ik oldalon levő képünk e pör főbb szereplőit ábrázolja.

— **A szabadfalvi Petőfi-ünnep.** Temesvár, ez a sokak által még mindig német jellegűnek tartott város nagyszabású hazafias ünnepet rendezett július 30-án Petőfi Sándor emlékére a közeli Szabadfalu községben. Itt állott ugyanis 1849-ben Bem József tábornoknak Temesvárt ostromló honvédtáborra és itt kapta 1849. május 3-án Petőfi Sándor honvedőrnagyi kinevezését. E helyen közadakozásból hatalmas márványemléktáblát helyeztek el a fölirással:

«E helyen állott 1849-ben

Bem József

honvéd-altábornagy főhadiszállása,
a melyben 1849. évi május hó 3-án

Petőfi Sándor,

hazánk koszorús lantosa honvedőrnagyi kinevezését kapta.

Ezen történelmi tények örök emlékéül a magyar szabadságharc félézredes évfordulója alkalmából 1899. évi július hó 30-án állítottatott fel ezen

emléktábla

közadakozásból.

Az ünnepen 12—15.000 főnyi nemzeti-szinű közönség — ugy Temesvárról, mint az egész környékről, nemzeti-színi különöleg nélkül — vett részt.

Miután a község előjárósága további gondozás végett átvette az emléktáblát és az összes dalardák elénekelék a Szózatot, az ünnep első része véget ért.

Innen a hatalmas menet zeneszóval, hazafias dalok éneklése mellett — az egyesületek mind zászlókkal és koszorúkkal — a szabadfalvi temetőbe vonult az ott eltemetett honvédek közös sírjához, a hol a következő felirású emlékoszlopot leplezték le:

«Itt nyugsznak a

Temesvár 1849-iki ostroma alkalmával elesett magyar honvédek földi maradványai.

Legyen e kö a hazaszeretet örök emléke, melyet az utódok kegyeleté a szabadságért meghalt mártíroknak.

1899. július hó 30-án emelt.

A temesvári honvédszobor-bizottság.

A Himnusz éneklése után ifj. Steiner Károly szerkesztő emlékbeszédet mondott. A községben egyébként mozgalom indult meg az iránt, hogy Szabadfalut ezután Petőfi-falvának nevezzék.

A Petőfi-ünnepet hazafias lelkesedéssel ünnepelték meg országsszerte. Tudósításokat kaptunk Borsod-Nádásról, Szent-Benedekről és mintegy száz községből: de most már elkésztettek, az újabb események miatt nem foglalkozhattunk ezekkel részletesebben.

— **Vasvári Pál tizedese.** Most tudódott ki, hogy Vasvári Pál hősi halálának még egy közvetlen tanuja is van azon a három agg honvéden kívül, a kik ott voltak Vasvári elesésekor. Idácsky Mihály orosházi tisztos ősz polgár Vasvári zászlóaljának volt a tizedese. A szabadságharc idején ott hagyta a nejét s a három gyermekét és beállott a Rákóczi-csapatokba. Ott volt a szerencsétlen ütközetben is, látta Vasvári fölkonciztatását meg is akarta menteni, de sikertelenül. Rajongó szeretettel beszél Idácsky Vasváriról. Elmondja, milyen vakmerő, felelmet nem ismerő ember volt, a ki ott járt mindig, a hol legveszélyesebb vásárja volt a halálnak. Csata után Idácsky Mihály tizedesnek menekünie kellett, futásban egy oláh legény került elébe, a ki rátámadt. Hosszu ideig tusakodtak, míg a honvédek sikerült letépni az oláht s a rövid kardjával megölte.

— **Sima Ferencz csődje.** A szeptemberi törvényszék a múlt héten tárgyalta Sima Ferencz országgyűlési képviselő kérelmét, a melyben az ellene elrendelt csőd megszüntetését kérte. Sima azzal támogatta kérését, hogy nincs más szabad vagyona s hajlandó a vagyontalansági eskü letévesére. A törvényszék nem teljesítette a kérelmet, mert a csődeljárás befejezését akarja megvárni.

— **Október 6.** Október 6-án ötven esztendeje lesz az aradi vértanúk kivégzésének s az idén ezért a szokottnál nagyobb ünnepséggel ülik meg a szomorú nap emlékét. Aradon nagy gyászistentiszteletet tartanak, a melyre eljönnek az ország összes honvédegyesületeinek képviselői. Az országos honvédegyesületek központi választmányához a esanádmezei honvédegyesület javaslatot nyújtott be, hogy az idei országos honvédgyűlést az országos gyászünnepel kapcsolatban Aradon tartsák meg. A központi választmány, a melynek többsége szemenszedett pecsovisből áll, ezt az indítványt nem tette magáévá, hanem azt határozta, hogy az idei országos honvédgyűlés november má-

sodik felében Budapesten lesz. Mindezekről a határozatokról Podmaniczky Frigyes báró és a hírhedt Mikár Zsigmond főjegyző körlevélben értesíti a honvédbajtársakat.

— **Halálos vadászat.** Rozsnyai Aurél zentai rendőrfőkapitányt vadászat közben halálos szerencsétlenség érte. A mint kocsijáról leszállt, fegyverére esett: a puská elsült s a golyó Rozsnyai altésébe furódott. A szerencsétlenül járt kapitány belehalt sebébe.

— **Öngyilkosság a fekete-sárga zsinór miatt.** Neumann Mórt, a Borsó-évi 25-ik gyalogezred közlegényét három évi utánszolgálassal büntették meg azért, hogy nadrágjáról a fekete-sárga zsinórt letépte. A szerencsétlen most szíven lötte magát, mert mint hátrahagyott levelében írja, hadnagya és egyik altisztje ütötte-verte s nem tudta már tovább elviselni a kegyetlen bánásmódot. Kéri, hogy vizsgálják meg testét, mely tele van ütésektől sárga és kék foltokkal.

— **Rövid hírek.** A pápa egészsége. Az utolsó napok kimerítő hősége n győri kifárasztotta a pápát. Most nem fogad senkit, de állapota azért állásban kielégítő. — *Gyermekmunkák.* — *Békés-gallán.* Lusa s György főispán és gróf Almásy Dénesné enőlete alatt álló békés-vár megyei felfékezési-egyesület gyermekmenházat létesít, melyet szeptember 1-én nyitnak meg. — *Halálozás.* Dr. Messkó László országgyűlési képviselő 61 éves korában, hosszas szenvedés után július 31-én Nyireyházán elhunyt. — *Öngyilkos aggyasztán.* Sáo u. L. Ibrahim esermő 70 éves tőke-énzes, az istállópadlás gerendájára felakasztotta magát. — *Telcsky István,* egykori igazságügyminiszteri államtitkár elhunyt. — *De vezénylen Gubody György* honvédfőhadnagy, Gubody Ferencz ezredesi főhadnagy a főbeölte magát. — *Milán király* a szobrot akarják emelni azon a helyen, a hol ellene merényletet intéztek.

Közgazdaság.

A termés.

A földművelésügyi miniszter most közli a gazdasági tudósítók beérkezett jelentése alapján július hónap 30-áról megállapított hivatalos termésbecslést. A folyton tartó hőség miatt a gabonaneműek hirtelen megértek, sőt néhol túl is érték s a kalászból a szem még lábon vagy aratás közben kipergett.

A termés mennyisége márt most megközelítőleg becsülhető s a jelentés szerint az ország gabonatermése *semmiestire sem jobb a közepesnél*, minthogy még a legjobb termések helyen is akadnak közepesen jóval alul maradt átlagok. A termés minősége is igen kevert. Országos átlagnak a 75—77 kilogrammos minőséget lehet fölvenni, de némely helyen 72—74-ig is leszáll, másutt viszont 78—80, sőt 81—82 kilogrammig is emelkedik a minőség. A rozs minősége tulajdonképpen közepes és jó közepszerű, a mennyiség 4—6 métermázs között ingadozik. Az árpa minősége nem jó, a zabtermés országos átlagban jónak mondható.

Gabonatermésünk mennyiségileg búzából valamivel jobb, de rozs, árpa és zabból az 1898-iki termés eredményével egyenlő.

A jelentés az egyes terményekről a következőleg szól:

Buza.

Az őszi buza aratásával, kivéve a magasabb hegyvidéket, csaknem mindenütt

elkészültek s most a behordás és cséplés van napirenden. Az összes terméshozam 36.93 millió métermázsára tehető. A múlt évben közel 35 millió métermázsra buza termelt és így az idei buzatermés csaknem két millió métermázsával kedvezőbb. A kat. holdankint remélhető országos átlagos terméshez, vagyis a 7 métermázsához viszonyítva aránylag 7 métermázsra és azonfelüli eredményre van kilátás: Bars, Esztergom, Nógrád, Nyitra, Pozsony, Baranya, Fejér, Komárom, Moson, Sopron, Tolna, Veszprém, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Abauj-Torna, Borsod, Békés, Hajdu, Arad, Temes, Alsó-Fehér és Brassó vármegyében.

Rozs.

A rozs és kétszeres aratásával is nagyobbára elkészültek, sőt a hordás és itt-ott a cséplés is különböző eredménnyel megtörtént. A rozsban is sok kárt okozott a július első felében uralkodott kedvezőtlen esős időjárás. Számos helyen panaszok vannak a gazdák a rozs megromlása miatt, néhol pedig a szem szorult állapotáról és könnyű súlyáról is, általában azonban a rozs is *ugy mennyiségileg, mint minőségileg* közepesen fizetett. A várható összes termés megközelíti a 11.84 millió métermázsát. A kat. holdanként remélt országos átlaghoz viszonyítva, legjobb eredményre amaz mintegy 6.5 mmázsra s azonfelüli termésre van kilátás: Esztergom, Liptó, Nyitra, Pozsony, Trencsén, Baranya, Fejér, Komárom, Moson, Somogy, Sopron, Tolna, Veszprém, Bács-Bodrog, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest, Hajdu, Arad, Csanád, Temes, Torontál, Alsó-Fehér, Brassó, Csik, Fogaras, Kis-Küküllő, Maros-Torda vármegyékben.

Árpa.

Az árpa aratásával csekély kivétellel szintén elkészültek a gazdák, sőt a legtöbb helyen már behordták, kazlakba rakták a termést, itt-ott pedig a próbacséplések is megtörténtek. Egyes helyeken termelt ugyan igen szép fehér árpa, ez azonban a sárgás színű és itt-ott barna minőséghez viszonyítva igen kevés. Helyenként az árpát a rekkenő hőség és szórványosan a rozsdá és üszög is megkárosította. Országos átlagban az árpatermés hozama megfelel a közepesnek, minőségileg pedig a gyöngye középtermésnek. Az országos átlagban és kat. holdanként a reményelt terméshozam 7 métermázsára tehető és így végeredményképp várható mintegy 12.40 millió métermázsra.

Zab.

A zab aratása országsszerte folyamatban van, helyenkint már le is aratták, sőt néhol behordták s a próbacséplést is megtették. Az eredmény, a mint az előrelátható volt, minőségileg nagyobbára kielégítő és jó, különösen az Alföldön, mennyiségileg azonban ez is nagyon különböző. A zab terméshozama nagy átlagban közepes. A kat. holdanként remélhető termés átlag 6.55 métermázsára becsülhető, vagyis a zab szintén némi emelkedést mutat az utóbbi időben. Az emelkedés azonban leginkább a minőség javára érik. Rozsdá kevés kárt okozott benne. A várható összes terméshozam 11 millió métermázsára tehető.

Tengeri.

A kukoricza fejlődött czimerét csaknem mindenütt jól és kifogástalanul kibozta, sőt

a csőfejlődés is jó volt, de a közbejött országos jellegű szárazság következtében általában a szemképződés hiányos és helyenkint egészen gyöngye. Enyhe, hosszabb ideig tartó jó esőre volna szüksége a kukoriczának, különösen az Alföldön és az északkeleti vármegyékben, a hol leginkább mutatkozik már nyoma a szárazságnak és rekkenő hősegnek. A legjobban áll a kukoricza a Tisza-Maros szögén és az erdélyrészi vármegyékben. Férgék és főkép pedig a kukoriczamoly néhol károsítja.

Egyéb termés.

A hüvelyesek még jól allanak, de már ezek is érzik az eső hiányát, itt-ott féreg pusztítja, főleg a babot. A kerti veteményekre is ráferne már az országos jó eső, a mennyiben mindenfelé panaszok vannak a gazdák hanyatlásuk miatt. Különösen a tök, ugorka, dinnye indái fonyadnak erősen. Káposzta elég jól nő, szépen borul, itt-ott azonban férgék károsítják. Köles és tatárka többnyire még kielégítően áll, helyenkint, főleg a Tisza vidékén gyöngye.

A *len és virágoskender* nyívése már megindult, általában közepes és itt-ott jó eredménnyel. Néhol úgy a kender, mint a len gyöngyén fejlődött.

A *dohány* törése már sok helyen folyik, többnyire kielégítő eredménnyel; helyenkint, főleg az Alföldön a szárazság nagyon megviselte, sőt itt-ott fonyadni is kezd. Férgék a Tisza vidékén még mindig károsítják s különösen a Tisza-Maros-szögén sok kárt is okoztak.

A *szőlők* permetezése még mindig folyik, helyenkint sok a peronoszporás szőlő, különösen azokon a vidékeken, illetve területeken, a hol a permetezéssel még ma sem törődnek. A szárazság és hőség a bogycok fejlődését több helyen nagyon is észrevehetően akadályozza, a lisztharmat és a szőlőmoly is sok kárt okoz. Általában a szőlők még mindig közepesen állnak ugyan, de néhol már hanyatlottak.

A *gyümölcs* termés csekély kivétellel országsszerte gyöngye. Néhol szilva, dió és alma meglehetősen mutatkozik.

Üzleti heti szemle.

Budapest, augusztus 10.

Az időjárás az egész múlt hét folyamán száraz és meleg volt. Különösen a kapás növények selylik meg a szárazságot és a tengeri már több helyütt vallja kárát. A cséplési munkálatok országsszerte teljes erővel folyamatban vannak és különböző eredményt szolgáltatnak. Több helyütt ezek a várakozást túlmúlják, tény azonban, hogy egyes vidékeken a hozam mennyiségileg és minőségileg egyaránt gyengébb a reméltnél.

Piacunkon kenyérmagvak kezdetben gyengében, a többi élénkebben voltak keresve és árukban is emelkedtek. Takarmánycikkék ugyancsak jobb értéklődésre találtak.

Buzg. Az árak egyenlegként 25 krral magasabbak. *O-buza* csak mérsékelten kerül a piacra.

Rozs főleg elszállítás czélakra keresetelt, a helybeli fogyasztás inkább tartózkodott. Az árak csak mérsékelten javultak és alig 10 krral magasabbak mint a múlt héten Budapesten 6.50—6.5, I-ső rendű árut 6.70 frtig jegyzünk. Nyiri származékokért Debreczenben 6.10—15, Nyiregyházaán 6.05—10 forint volt elérhető.

Árpa (takarm. és hántolási czélakra) ugyancsak szilárdabb irányzatú volt és gyárosoknál, úgy mint hizlalóknál 5.80 frtig volt elhelyezhető. Állomásokon a kínálat jobb, azonban még aránylag gyenge maradt. Eladók és vevők egy látszik nincsenek még kellően tájékozva, az érdeklődés mindazonáltal kedvező és felvidéki állomásokon középminőségű árért Gyöngyös-Füzesabonyt véve alapul 6.50—6.75 frt, jobb minőségűért 7.—7.25 frt, finom urasági árúért 8.50 frtig fizettek.

Zab e héten jobban volt keresve és teljes multheti árakat, jobb minőségben 10 krral többet is ért el. Szín és tisztasság szerint 5.60—6.10 frt.

Tengeri a hét folyamán ugyancsak 10 krral emelkedett. Állomásokon átvéve a kínálat korlátozott, az árkövetelések magasabbak és így még mindig a helybeli árak — kb. 4.80 frt, a legelőnyösebbek.

Utolsó jegyzéseink a következők (az első számok a gabona minőségét mutatják, nevezetesen azt, hogy hektoliterje mennyi kilogrammot nyom s azután következik az ár métermázsanként):

	Minőség:	Ár:	
		hektoliterenként	mm-ként
Buza	uj bászági	75—80 ^{1/2}	9.60 10.20
—	uj tiszavidéki	75—80	9.80 10.35
—	uj pestvidéki	75—80	9.75 10.30
—	uj fehérmegyei	75—80	9.75 10.30
—	uj bácskai	76—80	9.95 10
—	uj román	77—79	8.30 8.35
—	uj szerb	77	8.15
Rozs	uj elsőrendű	70—72	7.85 7.94
—	uj másodrendű	—	7.75 7.85
Árpa	uj takarmány	60—62	6.20 6.55
—	uj égetni való	62—64	6.70 7.50
—	uj serfőzdei	64—66	7.70 8.50
Zab	uj	39—41	5.70 6.05
Tengeri	ó bászági	—	5.55 5.60
—	ó másnemű	—	5.50 5.55
Repeze	uj káposzta	—	—
—	uj bászági	—	—
Köles	uj	—	4.25 4.50

Budapesten összsúlyt tiszta súlynak értve.

Lisztüzlet. Árak Budapesten 100 kilónként 0 sz. liszt 14 frt 50, 1 sz. 13 frt 90, 2 sz. 13 frt 30, 3 sz. 12 frt 70, 4 sz. 12 frt 40, 5 sz. 11 frt 80, 6 sz. 11 frt —, 7 sz. 9 frt 80, 7^{1/2} sz. 7 frt 60, 8 sz. 5 frt 90. F. korpa 4 frt 30, G. korpa 4 frt 10.

Sértésüzlet. Heti átlagárak: Magyar válogatott 320—380 kilós áru 42^{1/2}—43 kr, 280—300 kilós 43^{1/2}—44^{1/2} kr, öreg 300 kilónál nehezebb — kr, szerbiai 41—42^{1/2} kr. kilónként, páronként 45 kgr. életsúlylevonással és 4% engedménnyel.

Sorsolás.

Az *olasz vöröskereszt-sorsjegyek* huzásán — mint Rómából jelentik — a 20,000 lírás főnyeremény a 3866 sor. 42. számú sorsjegyre, a 2000 lírás második nyeremény az 1554 sor. 34. számú sorsjegyre esett. Az 1584 sor. 17. sz. és 10,693 sor. 5. sz. sorsjegyek 1000—1000 frtot nyertek.

Szerkesztői üzenetek.

B. B. A nemzeti szövetség eddig csak országsszerte lakomázott, ezért gunyosan «nemzeti banket szövetségnek» is nevezték, a Petőfi-ünnepek felkarolásáért azonban dicséretet érdemel s megdicsérrjük mi is, a kik nem minden aggodalom nélkül látjuk a nemzeti szövetség működését. A mi aggodalmunk alapja az, hogy a nemzeti szövetség ügyeit állami hivatalnokok vezetik, a kik épen azért a kellő polgári s politikai függetlenséggel nem rendelkeznek, s kénytelen kelleetlen, minden nemzeti ügyet a kormány szája ize szerint fognak elintézni. Nem ok nélküli volt az az aggodalom, hogy e szövetség czéja a nemzeti mozgalmakat kormányparti kezekbe juttatni. A nemzeti szövetségnek az erdélyi részekben való terjeszkedését pedig egyenesen el kell itélni, mert az az áldásos működésü Emke rovására megy. Bánffyék akarták volna az Erdélyrészi Magyar közművelődési Egyesületet, a melynek egyik vezérférfia Bartha Miklós, a miniszteri hivatalnokok kezében lévő nemzeti szövetséggel ellensúlyozni. De hát Bánffy megbukott s mi üdvözöljük a nemzeti szövetség első fellépését: a Petőfi ünnepekben való részvételt. — **Ny. Zsuzsanna.** Szép hazafias költményét *helyszűke* miatt nem közölhetjük. Csak alkalmi költeményeket közlünk s a legelső költők alkalmi műveinek közlésére sincs elegendő helyünk. — **Pósa** Lajos nem járt Berek-Böszörményben. — **B. József.** A postamesterséghez az kevés — **O. Lajos.** Vasuti csomagba, teherszállítmányba semmiféle levelet nem szabad csomagolni. — **K. Sándor.** *Szeless* Adorján, a ki 1895-ben felakarta robbantani a Hentzi szobrot, most mint menekült Párisban nyomorog. — **A Petőfi ünnep**ről elkésve érkezett tudósításokat most már nem közölhetjük. — **A Mi Zászlónk.** A hazafias szövetséget hazafias czéljaiért s a Petőfi ünnepekben való részvételért piszkolni nagy elvetemedettségre mutat.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos: **Lukács Gyula.**